

NORGES HØYESTERETT

Den 22. oktober 2013 avsa Høyesterett dom i

HR-2013-02198-A, (sak nr. 2013/1238), straffesak, anke over dom,

A (advokat Anders Brosveet)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (statsadvokat Trude Sparre)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Kallerud**: Saken gjelder straffutmåling etter en kollisjon som førte til betydelig personskade.
- (2) A ble 16. juli 2012 tiltalt for brudd på straffeloven § 238 for ved uaktsomhet, ved bruk av motorvogn, å ha forvoldt betydelig skade på legeme eller helbred. I tiltalen var også tatt med overtredelse av vegtrafikkloven § 31 knyttet til brudd på den generelle aktsomhetsnormen i § 3 og vikepliktsbestemmelsen i § 4, jf. trafikkreglene § 7 nr. 2. Forholdet er beskrevet slik i tiltalegrunnlaget:

"Mandag 30. mai 2011 ca kl. 07.40 i -----veien i X, kjørte han personbil med kjennemerke ----- uten å være tilstrekkelig aktpågivende og varsom, idet han svingte til venstre i et kryss uten å overholde vikeplikten for B som kom kjørende på motorsykkel i kollektivfeltet i motsatt kjøreretning. Han traff B som falt, og ble påført bruddskader i venstre legg. B ble 100% sykemeldt fra 30. mai 2011 til 17. oktober 2011, og deretter delvis sykemeldt til 8. mai 2012."

(3) Oslo tingrett avsa 6. november 2012 dom med slik domsslutning:

- "1. A, født 00.00.1972, frifinnes for overtredelse av straffeloven § 238.
2. A, født 00.00.1972, dømmes for overtredelse av vegtrafikkloven § 31 første ledd jf. § 3 og vegtrafikkloven § 31 første ledd jf. § 4 jf. trafikreglenes § 7 nr 2 til fengsel i 21 – tjueen – dager, samt en bot stor kr. 10.000 – titusen kroner –, subsidiært fengsel i 5 – fem – dager dersom boten ikke betales. Straffeloven § 63 annet ledd har fått anvendelse.
- Fullbyrdelsen av straffen utsettes i medhold av straffeloven §§ 52-54 med en prøvetid på 2 – to – år.
3. A betaler erstatning med kr 9921 – nitusennihundreogtjueen kroner – til B, ----
-----veien --, Y innen 2 – to – uker fra dommens forkynnelse.
4. A betaler saksomkostninger til det offentlige med kr 3000 – tretusen kroner –
."

(4) Tingrettens dom er avsagt under dissens idet fagdommeren mente tiltalte måtte dømmes i samsvar med tiltalen.

(5) Påtalemyndigheten anket frifinnelsen for overtredelsen av straffeloven § 238 til Borgarting lagmannsrett.

(6) Lagmannsretten avsa 30. april 2013 dom med slik domsslutning:

- "1. A, født 00.00.1972, dømmes for overtredelse av straffeloven § 238 samt de forhold som er rettskraftig avgjort ved Oslo tingretts dom av 6. november 2012, alt sammenholdt med straffeloven §§ 62 første ledd og 63 annet ledd, til fengsel i 21 – tjueen – dager.
2. A fradømmes retten til å føre førerkortpliktig motorvogn for en periode på 1 – ett – år i medhold av vegtrafikkloven § 33 nr 1, jf. forskrift om tap av retten til å føre motorvogn § 2-4. Til fradrag i tapsperiodens lengde går den tid føreretten har vært midlertidig inndratt, jf. forskrift om tap av retten til å føre motorvogn § 1-4 første ledd.
- Han pålegges å ta full ny førerprøve dersom han vil erverve førerkort på ny, jf. forskrift om tap av retten til å føre motorvogn § 8-3.
3. A frifinnes for oppreisningskravet fra B.
4. A betaler saksomkostninger for tingretten og lagmannsretten med 5000 – femtusen – kroner."

(7) Lagmannsrettens dom er avsagt under dissens idet to av meddommerne kom til at tiltalte ikke hadde overtrådt straffeloven § 238.

(8) A anket til Høyesterett over lovanvendelsen under skyldspørsmålet, straffutmålingen og tapet av føreretten. Ankeutvalget fant i sin begrunnede avgjørelse 5. august 2013 det klart at lagmannsrettens flertall ikke hadde anvendt et for strengt aktsomhetskrav. Anken over lovanvendelsen ble derfor ikke fremmet. Det samme gjaldt anken over tapet av føreretten. Straffutmålingsanken ble fremmet.

(9) *Jeg er kommet til at anken fører frem.*

- (10) Ulykken fant sted ved Z på -----veien i X ca. klokken 07.40 den 30. mai 2011. Om forholdene på stedet heter det i lagmannsrettens dom:

"På ulykkesstedet er det ett gjennomgående kjørefelt i retning ut av byen mot Æ. I tillegg er det et svingefelt for trafikk som skal ta til venstre inn en vei som går til Ø AS' virksomhet på stedet. I kjøreretningen mot sentrum er det to kjørefelt, ett for vanlig trafikk og et kollektivfelt. Hvert av feltene har en bredde på ca 3,5 meter. Kjøreretningene er atskilt med dobbel sperrelinje. Fra krysset og i retning Æ går veien inn i en slak bue mot venstre mot et lyskryss et par hundre meter lenger fremme. -----veien (Rv --) er forkjøringsvei.

Lagmannsretten legger til grunn at det på ulykkestidspunktet var jevn, saktegående og tidvis stillestående kø mot byen i det ordinære kjørefeltet, mens det var liten trafikk i kollektivfeltet. Det var ingen buss i bussloppen på holdeplassen som ligger rett før Økrysset sett i retning mot X. Det var dagslys, god sikt og tørr veibane."

- (11) Lagmannsretten oppsummerer de sentrale forklaringene i saken slik:

"Tiltalte kom kjørende fra X og skulle inn til Ø-anlegget på arbeid. Han hadde vært der før og var kjent på stedet. Han kjørte en Chevrolet van av typen Tahoe, og han hadde en tilhenger med et lass på ca 800 kg på slep. Han kjørte ifølge sin forklaring rolig inn i svingefeltet og var forberedt på at det ville kunne ta sin tid innen han kunne ta venstresvingen. En bil i køen mot sentrum, tiltalte har forklart at det var en hvit Audi SUV, stoppet og blinket to ganger med fjernlysene som tegn på at han ville slippe tiltalte igjennom. Audi'en stoppet et stykke inn i krysset, men tiltalte hadde plass til å komme forbi foran den. Uten å stanse helt kjørte tiltalte sakte fremover, etablerte øyekontakt med sjåføren i Audi'en og observerte etter eget utsagn kollektivfeltet så godt det lot seg gjøre. Noe av sikten var hemmet av den store Audi'en og den sammenhengende rekken biler bak den i køen.

Han fikk ikke øye på noen møtende trafikk da han tok fatt på venstresvingen og var helt uforberedt på kollisjonen som han mener inntraff idet fronten på hans bil passerte Audi'ens høyre forskjerm. Han hadde lav hastighet og bremsset som en ren refleks. Han anslår bremsestrekningen til ca 3 meter.

Fornærmede har forklart at hun var på vei til arbeid, og at hun som vanlig kjørte sammen med sin mann, hver på sin Harley Davidson motorsykel. Det var ved anledningen fri bane i kollektivfeltet, men hun var ifølge sin forklaring alltid oppmerksom på bilkøen på sin venstre side og mulig trafikk fra høyre i Økrysset. Hun og mannen kjører vanligvis i formasjon der han kjører bak henne og holder til venstre i kjørebane. Hun antok at hun også på ulykkesdagen holdt seg på den høyre delen av kollektivfeltet slik hun pleier. Hun husket imidlertid ikke dette sikkert. Fartsgrensen på stedet er 60 km i timen, og fornærmede anslo i forklaringen for lagmannsretten sin hastighet til ca 30–40 km i timen. Hennes mann har som vitne bekreftet dette og beskrev kollisjonen som en plutselig hendelse. Hans inntrykk var at bilen stoppet raskt da kollisjonen var et faktum.

Vitnet C kom også på motorsykel i kollektivfeltet på ulykkestidspunktet. Han lå 60–70 meter bak fornærmede og så ulykken. I sin forklaring bekreftet han fornærmedes anslag med hensyn til hastigheten hun hadde holdt. Han antok videre at fornærmede hadde ligget nokså midt i veibanen, og hadde reagert på at tiltaltes bil hadde kommet svært fort ut i kollektivfeltet. Vitnet hadde hatt inntrykk av at tiltaltes bil plutselig 'skjøt ut' i kollektivfeltet."

- (12) Ved bevisvurderingen konkluderte lagmannsrettens flertall med at domfeltes hastighet ikke kan ha vært høy, men at han likevel kom for brått ut i kollektivfeltet. Flertallet la

videre til grunn at fornærmede befant seg noenlunde midt i kollektivfeltet, og at hun holdt lovlig hastighet "med god margin".

- (13) Påkjørselen resulterte i betydelig personskade, som lagmannsretten omtaler slik:

"Fornærmede pådro seg ved ulykken komplisert leggbensbrudd i venstre ben og ble operert dagen etter ulykken. Hun fikk også en skade i venstre kne som ytrer seg ved instabilitet og smerter. Motorsykkelhjelmen hennes ble knust og hun fikk trolig en hjernerystelse. Som følge av ulykken var fornærmede helt sykmeldt i fire og en halv måned, og deretter gradert sykmeldt henholdsvis 80 og 60 % i de påfølgende syv måneder. Hun måtte ta smertestillende medikamenter i mange måneder etter ulykken. Fornærmede utredes nå for symptomer på svekket hukommelse og en mulig forbindelse mellom disse og ulykken."

- (14) Fra den rikholdige praksis som gir veiledning for straffutmålingen i alvorlige trafikksaker tar jeg utgangspunkt i Rt. 2004 side 712, som – selv om den gjelder påkjørsel av en fotgjenger – har likhetstrekk med vår sak. Domfelte i den saken hadde ikke gitt noen akseptabel forklaring på hvorfor han ikke hadde oppdaget en godt synlig fotgjenger i et gangfelt i tide, og det ble lagt til grunn at han over flere sekunder ikke hadde hatt noen oppmerksomhet mot fotgjengerfeltet. Høyesterett karakteriserte mangelen på oppmerksomhet som en "alvorlig svikt i de krav som må stilles til ham som sjåfør". Denne formulering gjenfinnes i flere senere avgjørelser på området, blant annet Rt. 2009 side 6 avsnitt 27 hvor det uttales:

"... der føreren har utvist en alvorlig svikt i de krav som må stilles til ham som sjåfør med betydelig personskade som følge, må det reageres med ubetinget fengselsstraff med mindre det foreligger spesielle omstendigheter."

- (15) Forsvareren har anført at ubetinget straff bare bør idømmes dersom overtredelsen er grov, eller det foreligger bevisst uaktsomhet. Dette er jeg ikke enig i. Det enkelte saksforhold må, slik det blant er fremhevet i Rt. 2009 side 6 avsnitt 29, vurderes konkret. Graden av uaktsomhet vil gjennomgående være av betydning, men er ikke det eneste straffutmålingsmomentet. Likeledes kan det, avhengig av omstendighetene, være grunn til å vektlegge om føreren bevisst har tatt en sjanse. Men også ubevisst uaktsomhet kan være meget alvorlig, og – som poengtert i Rt. 2011 side 83 avsnitt 15 – gjør hensynet til allmennprevensjonen seg gjeldende også ved ubevisst uaktsomhet.
- (16) Jeg finner etter dette ikke grunn til å gjøre endringer i det etablerte utgangspunktet for straffutmålingen ved overtredelse av straffeloven § 238 i trafikksaker: Har føreren utvist en alvorlig svikt i de krav som må stilles til ham som sjåfør, skal det reageres med ubetinget fengselsstraff med mindre det foreligger spesielle omstendigheter.
- (17) Flertallet i lagmannsretten la til grunn at tiltalte var i en situasjon som påkalte særskilt aktpågivenhet. Dette er jeg enig i. Trafikken i det ordinære motgående kjørefeltet var meget tett og begrenset muligheten for å oppdage kjøretøy i kollektivfeltet. Kryssingen av kollektivfeltet i denne uoversiktlige situasjonen krevde særlig årvåkenhet og stor forsiktighet. Domfelte skulle – slik lagmannsretten fremhever – konsentrert sin oppmerksomhet om mulig trafikk i kollektivfeltet, og burde kjørt så langsomt at han ville være i stand til å stanse øyeblikkelig dersom det viste seg å komme kjøretøy i dette feltet.
- (18) Selv om domfeltes hastighet ikke var høy, og uaktsomheten ikke kan karakteriseres som grov, sviktet han som sjåfør på en slik måte at det var korrekt av lagmannsretten å ta

utgangspunkt i at det må utmåles en ubetinget fengselsstraff. Jeg har ikke noe å innvende mot lengden av den fengselsstraff lagmannsretten har utmålt.

- (19) Når jeg her likevel er kommet til at straffen bør gjøres betinget, er det på grunn av tidsforløpet. Den samlede saksbehandlingstiden er to år og vel fire måneder ved avsigelse av Høyesteretts dom. I seg selv medfører ikke et slikt tidsforløp nødvendigvis at straffen gjøres betinget i en sak som vår, se til illustrasjon Rt. 2009 side 6 hvor et samlet tidsforløp på nær tre år ikke kunne føre til betinget dom. Forholdet der var imidlertid klart mer alvorlig enn i vår sak. Det er intet å utsette på fremdriften i saken etter at det var tatt ut tiltale. Jeg har imidlertid vanskelig for å akseptere at det var nødvendig å bruke nærmere ett år og to måneder før det kunne treffes påtaleavgjørelse. Saksforholdet var oversiktlig, og det kan neppe ha vært behov for omfattende etterforskning.
- (20) Riktignok er det, slik aktor har fremholdt, nødvendig i denne sakstypen å avvente uttak av tiltale til fornærmedes helsetilstand er tilstrekkelig avklart. I vår sak var spørsmålet særlig om det forelå en "betydelig skade på legeme eller helbred" slik det kreves for domfellelse etter § 328238*, jf. § 9. Jeg forstår tiltalen slik at det er sykemeldingsperioden som, naturlig nok, var avgjørende for påtalemyndighetens subsumsjon. Denne perioden skal etter det opplyste først ha blitt endelig avklart ved at det i begynnelsen av juli 2012 ble fremlagt en legeerklæring. Imidlertid er det klart at allerede den periode fornærmede var 100 prosent sykemeldt – fire og en halv måned etter ulykken – var tilstrekkelig til at det forelå en "betydelig skade". Mot denne bakgrunn må det forventes at politiet i en sak som denne sørger for å avklare fornærmedes helsetilstand før det har gått mer enn ett år etter ulykken.
- (21) Jeg stemmer for denne

D O M :

I lagmannsrettens dom gjøres den endring at fullbyrdelsen av straffen utsettes etter reglene i straffeloven §§ 52–54 med en prøvetid på 2 – to – år.

(22)	Dommer Noer:	Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
(23)	Dommer Skoghøy:	Likeså.
(24)	Dommer Indreberg:	Likeså.
(25)	Justitiarius Schei:	Likeså.

(26) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

I lagmannsrettens dom gjøres den endring at fullbyrdelsen av straffen utsettes etter reglene i straffeloven §§ 52–54 med en prøvetid på 2 – to – år.

**Rettet 28. oktober 2013 i medhold av straffeprosessloven § 44.*

Tore Schei
(sign.)

Riktig utskrift bekreftes: